

Választható projektmunkák a mindennapos gyakorlatban

PETROLY PÁLMA

petrolyp@yahoo.com

*SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája,
Napközi Otthonos Óvodája*

Kulcsszavak: *aktív ismeretszerzés, kooperáció, megvalósíthatóság, projektmunka, felső tagozat*

Minden gyakorló tanár tapasztalja, milyen drámai mértékben változik a tanulók tudáshoz, tanuláshoz való viszonya. Ha azt szeretnénk, hogy a tanulók szerepe igényeik szerint megváltozhasson, akkor egyre aktívabb szerepet kell adnunk nekik az ismeretszerzési folyamatban. Ezzel összefügg, hogy a tanár feladata is változik, hiszen már régen nem vagyunk az ismeretszerzés egyetlen forrása. A tanulók másodperceken belül hozzájutnak, hozzá is szeretnének jutni az őket érdeklő információkhoz, ha megfelelően motiváltak. Az egyik módszer, amely lépést tart az új igényekkel a projektmódszer.

A projektmódszer alkalmazása komoly múltra tekint vissza, nem a 21. század vívmánya. Kilpatrick már 1918-ban bemutatta az elméletét, és kiemelte gyakorlati alkalmazhatóságát is „*The project method*” című írásában. Máig aktuális, ahogyan a négyfajta projekttevékenység leírásával kiemelte a módszer előnyeit. Első a produktum, azaz a tanulók által létrehozott „alkotás”, ami véleményem szerint összetettebb és igényesebb lehet, mint bármely más módszer alkalmazása. A második az élmény, mely nemcsak esztétikai élmény, de a tanulók sokkal személyesebb kapcsolódása a választott témához, a munkájukhoz. A harmadik a probléma-megoldás, melynek sokrétűségét emelném ki. A negyedik pedig maga a tanulás, azaz a tudás megszerzése, amely tapasztalataim alapján tartósabb tudást jelent, mint más módszerek esetében. A módszer alkalmazása során magam is az általa már megnevezett fázisok mentén haladok: célok kijelölése, tervezés, kivitelezés, bírálat. Írásomat is ezek köré építem.

Az én első tapasztalataim a módszerrel kapcsolatban 25 évvel ezelőttre nyúlnak vissza, amikor volt szerencsém 1 évig egy helsinki gimnáziumban tanulni, és ott tanulóként meg tapasztalni az addig nem ismert módszer előnyeit. Annnyira motiválttá váltam általa, hogy

nyilvánvaló volt, hogy magam is alkalmazni fogom, amikor pedagógusként pályára lépek. Sajnos én hallgatóként még sem a módszertan tanulása során, sem a gyakorlóiskolában nem bővíthettem tudásomat a témával kapcsolatban, pedig gyakorlati segítségre lett volna szükségem, hogyan alkalmazzam hazai körülmények között. Már akkor elgondolkoztam azon, hogy a fellelhető sokszínű szakirodalom és az azokban leírt előnyök mellett vajon miért nem alkalmazzák ezt a módszert szélesebb körben a gyakorlatban.

Ez a szemlélet a szakirodalomban is fellelhető. Ahogyan azt Hunya Márta megfogalmazta: *„A pedagógiai projekt mai helyzetét sajátos kettősség jellemzi. A szakirodalomban csaknem elcsépelet témaként hat, az iskolai terepmunkában viszont afféle szűzföldre emlékeztet. Mindent megírtak és elmondtak már róla, de kétségtelen előnyei ellenére sem foglalta még el méltó helyét a pedagógiai gyakorlatban.”* (Hunya 2009:11)

Mivel engem először tanulóként győzött meg a módszer az előnyeiről, így örömmel olvastam Hatch írását, melyben a diákok véleményét osztja meg 1921-ben. Az ő diákjainak véleménye számos ponton egyezik saját tapasztalataimmal. Az ő diákjai szerint is tartósabb tudásra tettek szert. Úgy érezték, hogy fejlődhetnek az önálló tanulás terén, és örömmel fogadták, hogy lehetőségük volt elmélyedni egy-egy témában, valamint hogy a csoporton belül kialakult beszélgetések, viták értékesek, hasznosak voltak. Ők nehézségként azt emelték ki, hogy a források felkutatása és az információszerzés okozott gondot nekik, de éppen ez az a probléma, amely mára tökéletesen megoldódott, sőt egy új lehetőséget is adott a módszer előnyeire, hiszen a tanulók fejlődhetnek az IKT használatában is. (Hatch 1921)

Oktató-nevelő munkám során így a szakirodalom és saját kreativitásom segítségével indultam el ezen az úton, először tanítóiként. Ennek az időszaknak a legnagyobb felismerése számomra az volt, hogy milyen magától értetődően megtörténik a tantárgyi koncentráció a módszer során. Éppen emiatt kezdtem egyre tudatosabban is ebbe az irányba haladni, és már a tervezési fázisban, a tanmenetek készítése során összehangolni azokat a tartalmakat, melyek a különböző tantárgyak tananyaga alapján a projekttevékenység során fognak egyesülni. Örömmel tapasztaltam, hogy ez nem lehetetlen, és mivel az idegen nyelv és a testnevelés tantárgyak kivételével mindent én tanítottam akkoriban, így napjaink szervezését teljesen a projekt igényeihez tudtam igazítani a tantárgyi órák megtartása mellett is. Mivel napközis nevelőként is szereztem tapasztalatot, hozzátenném, hogy a napközis munkaterv készítése során a projekt-módszer tervezése és kivitelezése szintén kiválóan, még ennél könnyedebben is alkalmazható, hiszen ott teljesen az aktuális tanulók igényeihez igazíthatjuk a folyamat minden fázisát.

A módszerrel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatom sorát akkor bővítettem tovább, mikor 3 évre az Amerikai Egyesült Államokba költöztünk, és gyermekeim az amerikai oktatási rendszer tanulói lettek. Itt megjegyzem, hogy nem lehet egységes amerikai oktatásról beszélni, hiszen a különböző államok rendszere sok szempontból más, valamint az állami és a magániskolák sokszínűsége szinte átláthatatlan. Az én gyermekeim állami iskolákba jártak, szám szerint háromba, én pedig a magyar iskola tanáraként, valamint az ott tanuló diákokon keresztül igyekeztem minél több tapasztalatot szerezni. Egy dolog a különbözőségek mellett azonban közös volt: minden megismert iskolában napi szinten alkalmazták a projekt-módszert

minden tantárgy esetében. A tantárgyak között természetesen összehangolták, hogy a tanulók aktuálisan mindig csak egy projekten dolgozzanak. Az addig számomra hiányolt gyakorlati továbbképzésem a módszerrel kapcsolatosan hirtelen mindennappossá vált, mikor a gyermekek az iskolából hazaérve lelkesen meséltek az iskolákban folyó munkáról.

Teljesen szubjektív módon kiemelek a beszámolóikból két olyan projektet, melyeken ők a lelelkesebben dolgoztak.

Az első, amikor life science órán a növényi és az állati sejt felépítéséről tanultak, a „*cell-project*”. Mivel a legtöbb növényi és állati sejt szabad szemmel nem látható, ezért különböző ételeket használtak segítségül a szemléltetéshez. A növényi sejthez egészséges ételeket, az állati sejthez egészségtelen ételeket használtak. Már a sejtek alakjánál megbeszélték, hogy melyek azok az ételek, melyek alakjukat, állagukat, színüket tekintve hasonlítanak az adott sejtre. Ezt így folytatták tovább, miközben tanultak a sejtmagról, sejtfalról, mitokondriumról és így tovább. Közben otthon gyűjteni kezdték a sejtalkotóknak megfelelő ételeket, melyeket a projektbemutató napjára kellett összeállítani növényi, illetve állati sejtjé, és bevinni az iskolába. A projektbemutató és a munkák lefényképezése után természetesen nagy örömmel elfogyasztották a projektmunkákat. Az osztálycsoportban azután a fényképek segítségével minden gyermek és szülő is megtekinthette, milyen csodálatosan sokszínű a sejtek világa és a gyermekek kreativitása.

A második projektjük earth science órához kapcsolódott, amikor az európai országokról tanultak. A projekt indításakor a tanulók kihúzták egy kalapból az európai országok nevét. Minden tanuló más országot húzott, egyénileg dolgoztak a projekten. A tanítási órák szervezése úgy zajlott, hogy a tanár minden nap kiemelt egy-egy olyan elemet, melyek alapján megismerhették az adott országot. Egyik nap a földrajzi elhelyezkedést, folyókat, hegyeket, másik nap a nemzeti ételeket, harmadik nap a történelmet és így tovább. Miután megbeszélték, mi után fognak kutatni, a gyermekek elindultak megkeresni az információkat a saját országukról. A tanteremben 6 számítógép állt a rendelkezésükre és a tanár által előre előkészített könyvek, de az iskolai könyvtárba is szabadon elmehettek, ahol további számítógépek és szakirodalom állt a rendelkezésükre. Miután megszerezték az információt, saját elképzelésük alapján beépítették a projektmunkájukba, melyek különbözőek voltak. Tíz különféle munkamódszer közül választhattak. Az én gyermekem ruhatervezést választott, és Svédországot húzta. Így alakult napról napra, hogy egy fehér ruhán textilfilc segítségével elkezdtek vikinghajók úszni körbe a szoknyán, majd svéd–angol szótár jelent meg a zsebekben, svéd zászlók elszórtan a felső részen, majd különféle halak, növények, sőt húsgolyók is áfonyaszósszal és több más kép után a sor egy I love Stockholm feliratú, meglehetősen nagy szívvel zárult. A munka végig lelkesen folyt, és egy egész napos projektbemutatóval zárult, ahol minden tanuló részletesen bemutatta a munkáját. Nem céloim itt azt kifejezni, hogy mennyire találtam hatékonynak ezt a típusú tanulást minden európai országra nézve (Magyarország nem volt a kalapban), csak annyit jegyzek meg, hogy a saját gyermekem Svédországról valóban sok ismeretre tett szert, és meg is állapította, hogy szeretne elutazni oda, de amikor a többi országról kérdeztem, az ismeretei meglehetősen hiányosak voltak, főként a barátai munkájára emlékezett.

Mikor hazaköltöztünk, a következő okokat találtam arra, hogy miért nincs több projekt a mindennapos gyakorlatban: magas osztálylétszám, alacsony óraszám, feszített tempó, időhiány, eszközhiány, félelem az ismeretlentől, aggodás azon, hogy ez egy kötetlenebb munkamódszer, más tanári szerepet követel, félelem attól, hogy az új ismeret nem épül be. Az én célom az volt, hogy a fennálló nehézségek ellenére is sikeresen dolgozzunk projekteken irodalomórán. Kiemelt célom, hogy úgy alkalmazzam ezt a módszert, hogy a tevékenységet a tanulók az érdeklődésüknek megfelelően választhassák ki, és hogy az aktív ismeretszerzés ne szoruljon háttérbe a tevékenykedés miatt. Fontos, hogy a tanulók sajátítsák el a tantervben előírt ismeretanyagot, de emellett saját utakat járhassanak be az alkotófolyamat során. Az itt bemutatott mód, ahogyan mi dolgozunk a projekteken, egyszerűen megvalósítható a mindennapi gyakorlatban, és lehetőséget teremt arra, hogy a tanulókkal együtt élvezzük a módszer minden előnyét.

A célok kijelölése

A projektmódszer alkalmazásakor az első lépés pedagógusként a téma kiválasztása. Minden évfolyamon több olyan összefüggő anyagrész tanítandó, melyeknél bátran alkalmazhatjuk ezt a módszert. Irodalomórán például Petőfi Sándor: János vitéz, Arany János: Toldi, a reformkor irodalma, a Nyugat írói, regényelemzések, mind alkalmasak arra, hogy ezzel a módszerrel dolgozzunk.

Tervezés

Célszerű tanmenethez igazodó ütemterv készítése a tervezési fázisban.

Egy lehetséges ütemterv a munka indításához

Lásd következő oldali táblázat (Petőfi-Sándor: János vitéz)!

Kivitelezés, a tanítási órák szervezése

A projekt indításakor elsődleges a választható projektmunkák megismerése. Ezt én szóban végzem, tanári magyarázattal, valamint az előző évi munkákból készült ppt bemutatásával. A választható projektmunkák száma és lehetőségei a pedagógus kreativitásától, egyéniségétől függhetnek. Itt elhangzik ajánlás is, hiszen fontos, hogy olyan tanulók válasszanak például képregény-készítést, akik szeretnek rajzolni, olyanok írjanak naplót, akik szívesen választják az önálló írásbeli szövegalkotást. Tanulói laptop használatához fontos, hogy elegendő előzetes ismeretük legyen a Power Point, Word használatában. Megbeszéljük a szükséges eszközök listáját is. Miután megismerték a lehetőségeket, időt adok rá nekik, hogy szabadon mozogjanak a teremben, beszéljék meg, hogy ki kivel szeretne együtt dolgozni, és melyik lehetőséget választják.

1. hét	Projekt előkészítése	A tanmenet szerint: János vitéz keletkezése, nyelvezete, Pesti Divatlap E mellett a választható feldolgozási módok megismerése: képregény, napló, társasjáték, újság, divattervezés, ppt készítése. A tanulók döntenek, hogy melyiket választják, és kivel szeretnének együtt dolgozni.
2. hét	Projekt indítása	A tanmenet szerint 1–4. rész feldolgozása. Hasonlat és metafora. E mellett a szükséges eszközök beszerzése, új ülésrend kialakítása a projektmunkák szerint.
3. hét	Projektmunka	5–10. rész feldolgozása. Elbeszélés, leírás, párhuzam, ellentét. A tanmenet szerinti ismeretanyag elsajátítása, majd beépítése a projektmunkába.
4. hét	Projektmunka	11–15. rész feldolgozása. Megszemélyesítés. A jellemzés eszközei. A tanmenet szerinti ismeretanyag elsajátítása, majd beépítése a projektmunkába.
5. hét	Projektmunka	16–18. rész feldolgozása. A műszerkezet, fordulópont. A tanmenet szerinti ismeretanyag elsajátítása, majd beépítése a projektmunkába.
6. hét	Projektmunka	19–22. rész feldolgozása. Az idő múlásának érzékeltetése. A tanmenet szerinti ismeretanyag elsajátítása, majd beépítése a projektmunkába.
7. hét	Projektmunka	23–27. rész feldolgozása. Epika, elbeszélő költemény. A tanmenet szerinti ismeretanyag elsajátítása, majd beépítése a projektmunkába.
8. hét	Projektbemutató	Tanmenet szerint: összefoglalás. Az elkészült projektek bemutatása. Játék.
9. hét	Projekt értékelése, projektzáró workshopok	Tanmenet szerint: számonkérés. A projekt értékelése 4 különféle módszerrel. A tapasztalatok megosztása tanulói workshopokon keresztül.

Tapasztalatom szerint 2–4 tanuló képes hatékonyan együtt dolgozni egy projektmunkán, így nálunk egy osztályban 13–15 különböző alkotás fog születni.

Az órák szervezése során az időbeosztás igényel nagy figyelmet. Mivel Magyarországon jellemzően 45 perc áll a rendelkezésünkre, ez nem kedvez a projektmunkának. Ezt az időkeretet én a munkám során két nagyobb egységre tagolom. A hagyományos értelemben vett tanítás minden óra elején, változatos módszerekkel lezajlik. A tanulók éppen úgy megismerik a történet újabb és újabb részeit, megtanulják az előírt fogalmakat, fejleszttem készségeiket, azzal a különbséggel, hogy az új ismeretek feldolgozása után, általában 20 percet kapnak arra, hogy kreatívan beépítsék a tanultakat a projektmunkájukba. Az órának ez a második része nagy bizalmat követel a pedagógustól. Hogy hogyan építik be a tanultakat a projektmunkába az a tanulókon múlik. Tapasztalataim szerint éppen ez az a pont, ahol a tanulók meghálálják a bizalmunkat. Az ötleteik kreatívak, egyediek, tükrözik a személyiségüket, érdeklődési körüket, addig rejtett képességeiket. Ahogyan ráéreznek, azt vesszük észre, hogy ahány projekt, annyi irányba indul el a gyermekek érdeklődése, és olyan mennyiségű ismeretanyag után kutatnak, amelyet tanárként elképzelni sem mertünk.

Mivel a tanóra második részében a tanulók önállóan dolgoznak, ezért közben értékes idő keletkezik arra, hogy az egyéni bánásmódot igénylő tanulókkal külön lehessen dolgozni. Lehetőség nyílik a tehetséggondozásra, a fejlesztésre, egyéni helyzetek megoldására. Ez az idő arra is alkalmas, hogy külön-külön segítséget nyújthassunk az azonos projektmunkán dolgozóknak. Az egyik órán azokkal beszélek külön, akik újságon dolgoznak, megtanítok számukra egy új sajtóműfajt, melyet felhasználhatnak a munkájuk során. Másik órán a ppt-t készítő tanulókkal megbeszéljük a forrásmegjelölés lehetséges módjait. Azt követően a társasjátékok készítőikkel értekezünk arról, hogyan készítsék el a játékhoz tartozó szabályzatot és így tovább.

Amit leírtam, csak szemléltető példa, mert valójában ahány munka készül, annyiféle megoldás születik. Ez tőlem külön segítséget általában nem igényel, a tanulók nagyon lelkesek abban, hogy maguk találják ki, hogyan folytassák a munkájukat. Fantáziájuk nem ismer határt. Ha mégis elakadnak, akkor ötletekkel segítem át őket azon a nehézségen.

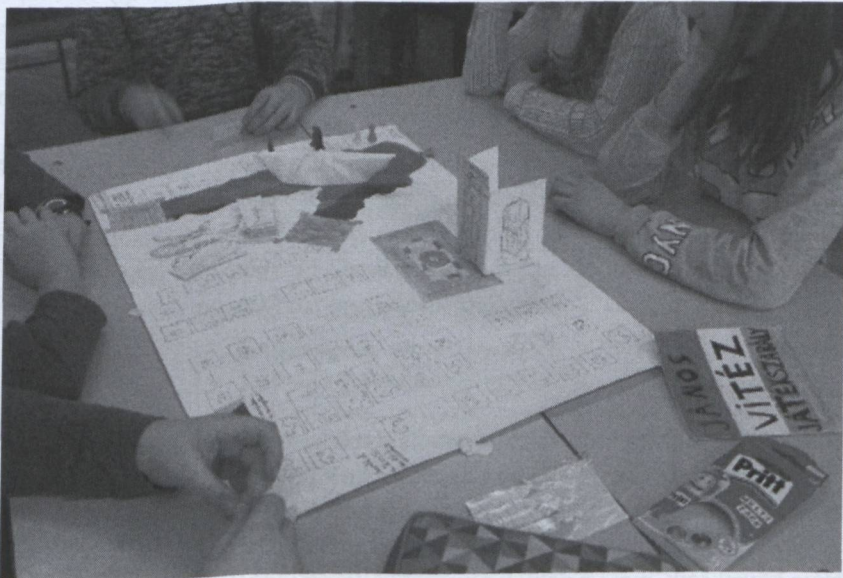
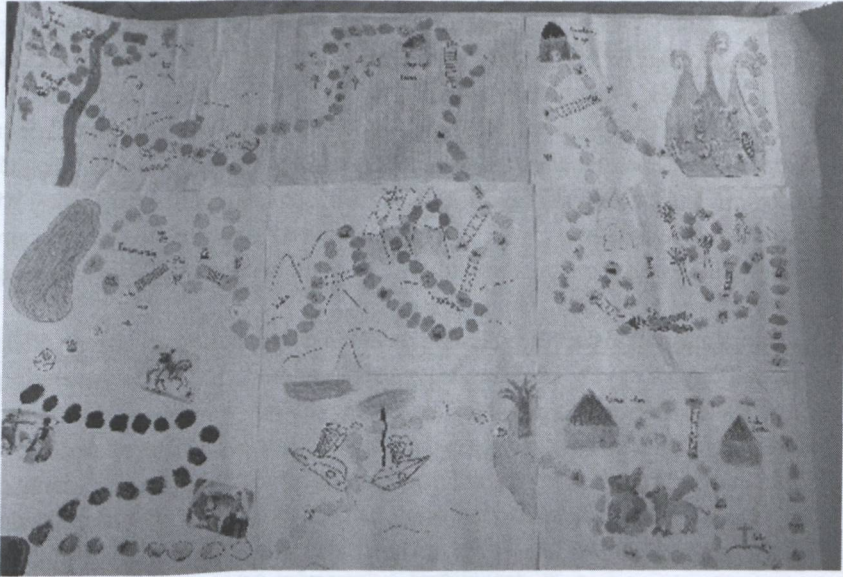
Az órákon szabadon használhatják a teremben lévő számítógépet. Mivel csak egy számítógép van a termekben, ez néha kevésnek bizonyul, így használhatják az okostelefonjukat is. A ppt-t készítő tanulók vagy felsőbb évfolyamon az újságírók a tanuló laptopokat használják. Nem élnek vissza vele. Később, mikor például YouTube videó készítéséhez vágásra lesz szükségük, akkor az informatikaterem lehetőségeit veszik igénybe.

A projektbemutató

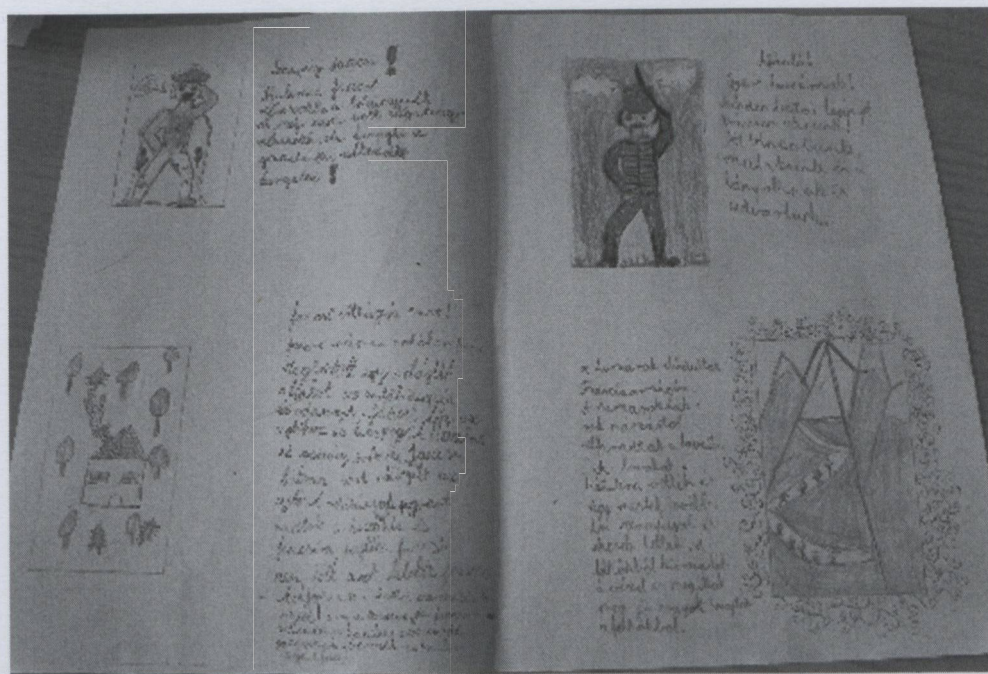
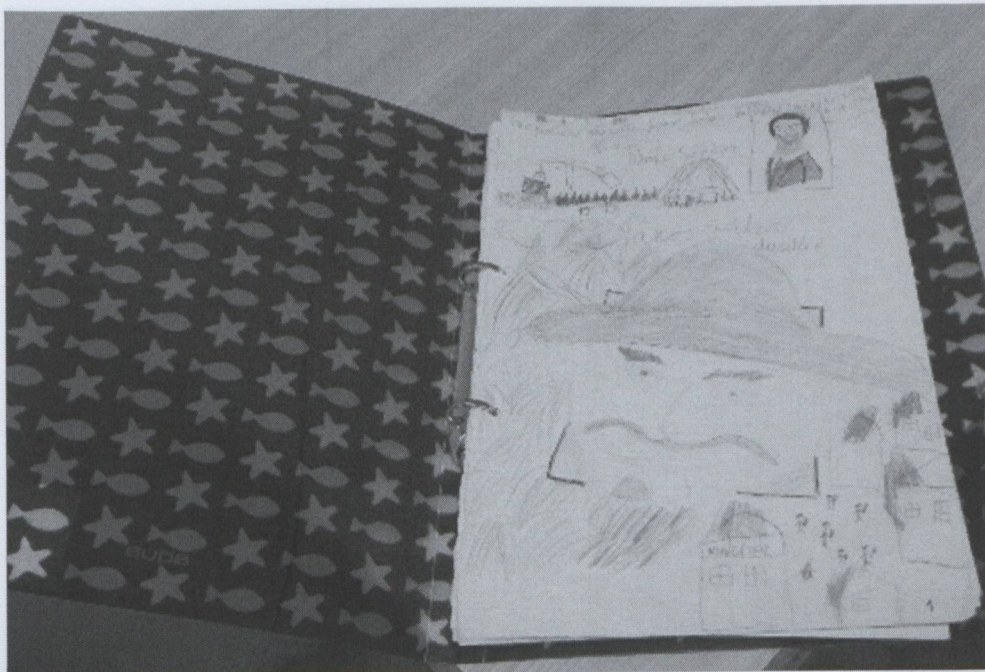
A tanulók nagy izgalommal várják ezt a napot, hiszen sok-sok óra munkáját fektették már a projektmunkájukba, és nagyon szeretnék a többieknek bemutatni. Hogy emeljem az ünnepi hangulatot, ezért vendégeket szoktam hívni erre az órára (valójában egymást követő 2×45 perc).

Először az újságokat mutatják be, és olvassák el nekünk a készítőik, utána a divattervezők bemutatója következik, majd a naplók olvasása. A képregényeket csoportokra bontva látogatjuk meg, és nézzük, olvassuk. A ppt-k bemutatója kiselőadás formájában történik. Végül

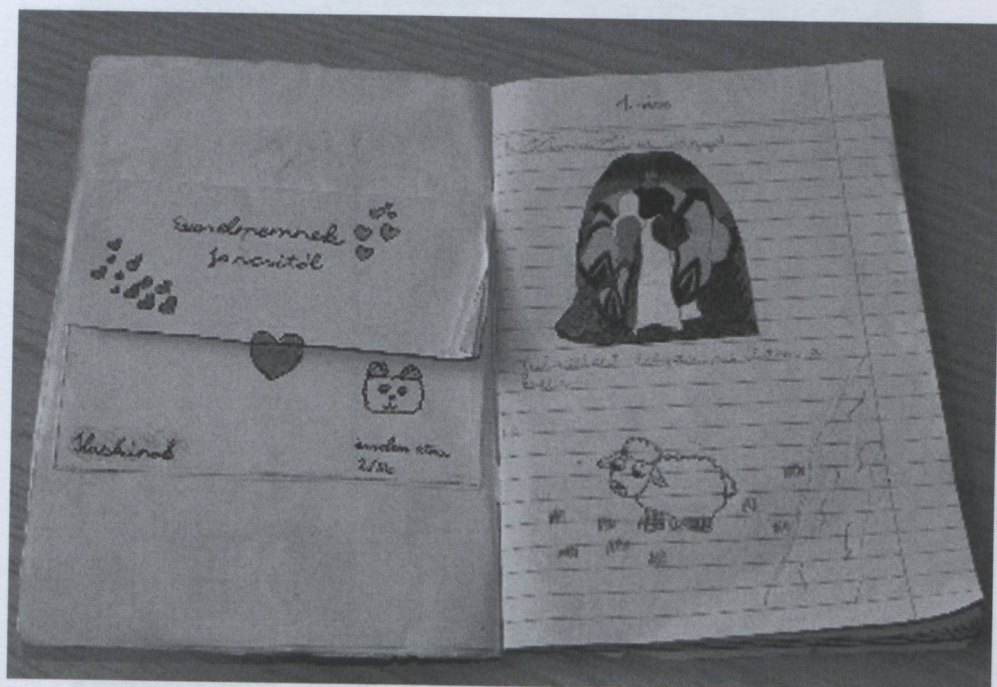
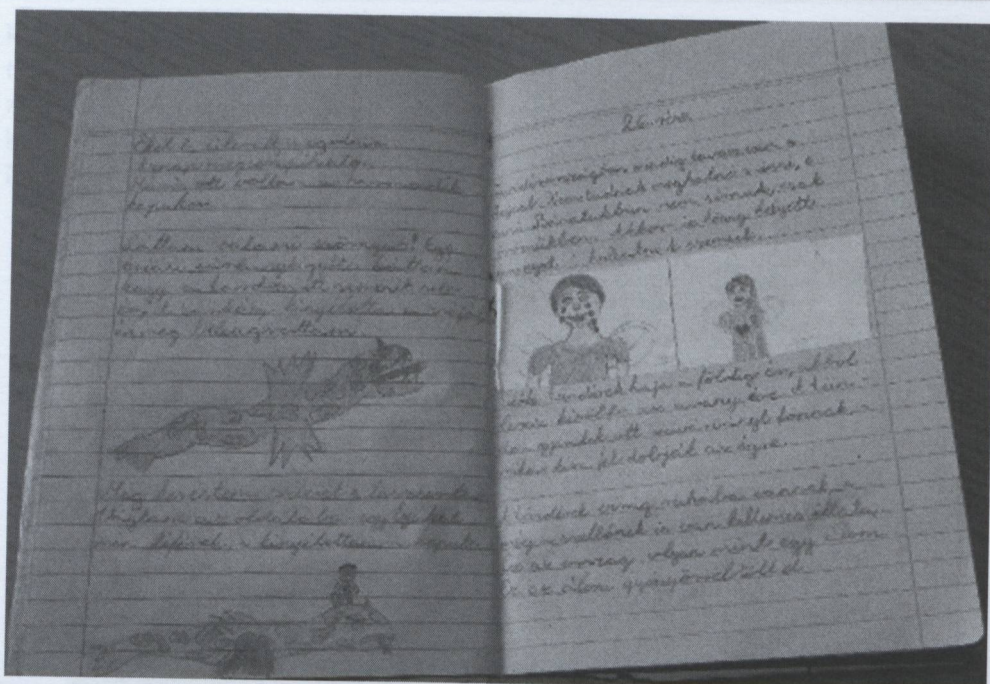
következnek a társasjátékok, amelyek bemutatása nem más, mint a játék. A társasjátékokkal történő játék az igazi összefoglalás. A kérdéskártyákon megjelenik minden, ami egy témazáróban kérdésként megjelenhet, és még több is. Aki nem tudja a választ, nem kap rossz jegyet, kimarad egy körből, majd újra megpróbálhatja. Észre sem veszik, hogy önként és boldogan idéznek a műből, magyarázzák a metaforát példával, beszélnek Petőfi életéről.

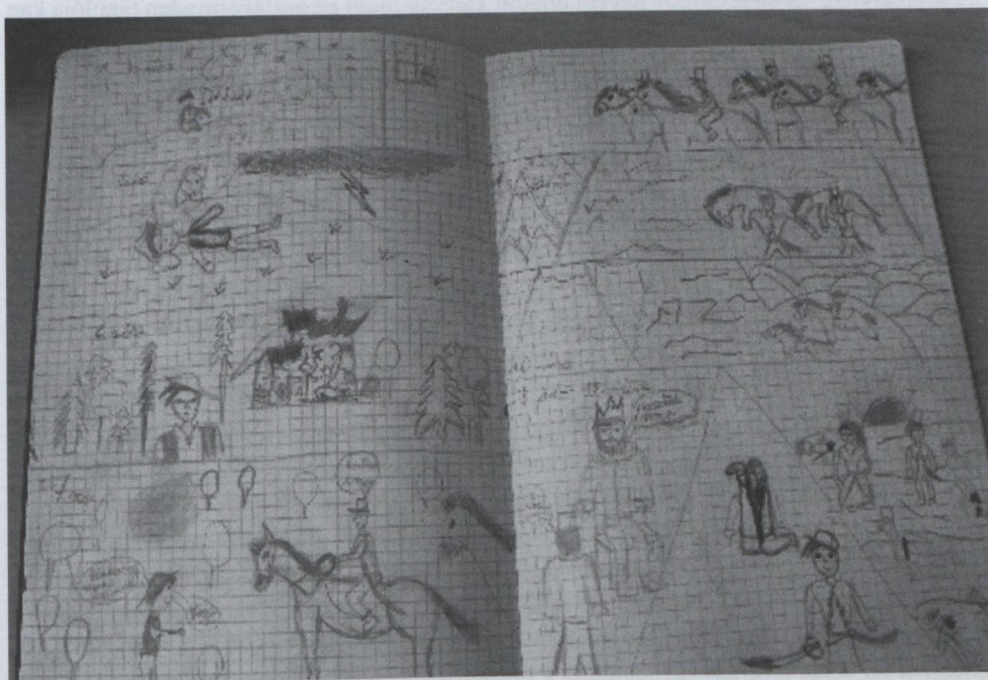
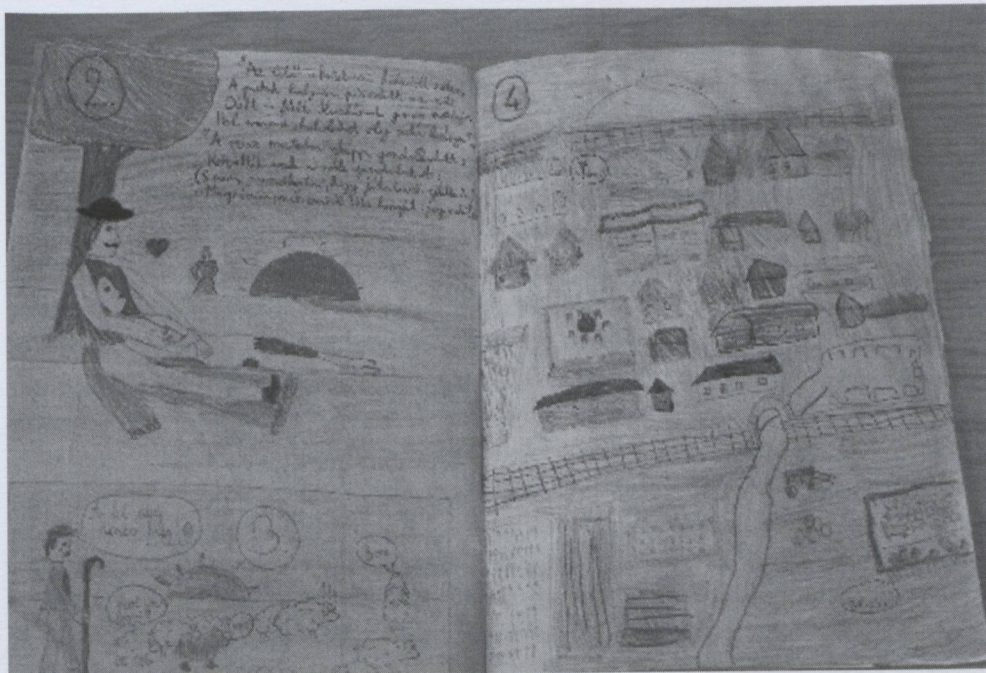
1-2. kép: Tanulók által készített társasjátékok

3-4. kép: Tanulók által készített újságok

5-6. kép: Tanulók által készített naplók

7-8. kép: Tanulók által készített képregények

Bírálat, a projekt értékelésének módjai

1. A projektmunkák alapján a tanulók jegyet kapnak tőlem, így hagyományos módon is értékelem őket. Lehetőség van arra, hogy a megismert új fogalmakat kidolgozatban kérjem számon, és erre is osztályzatot adjak. Témazáró dolgozatot is lehetne íratni, de én ezt el szoktam hagyni, mert már előtte meggyőződöm róla, hogy a tanulók birtokában vannak a szükséges ismereteknek.
2. Ők maguk is értékelik munkájukat. Az értékelésre szánt órán felrajzolok egy egyenest a táblára, középre bejelölöm a nullát, két végére a plusz és mínusz jeleket. Az önértékelés során azzal együtt jönnek a táblához, akivel együtt dolgoztak, és bejelölik az egyenesen, hogy ők mennyire elégedettek a munkájukkal, majd hozzáfűzhetik, hogy miért döntöttek így, ami nem kötelező. Gyakran tökéletesen megfogalmazzák maguk is azokat az észrevételeket, amelyeket én is megfigyeltem a munkájuk során.
- 3–4. Minden tanuló két igényesen előkészített kártyát kap. Az egyik üres, a másikra egy osztálytárs nevét írom előzetesen, és véletlenszerűen, lefelé fordítva osztom ki a kártyákat. Az a feladatuk, hogy véleményt fogalmazzanak meg osztálytársaik munkájával kapcsolatban. Az egyikre annak a tanulónak a munkájáról alkotott véleményüket írják, akinek a neve a kártyán van. A másik kártyát szabadon használhatják fel, és bárkinek megírhatják, névvel már ők látják el. Mikor elkészülnek, mindenki elviszi a két kártyáját annak a két személynek, akinek szól. A névvel ellátott kártyák miatt az osztály minden tanulója kap így visszajelzést a munkájáról, a másik kártya alapján pedig kiderül, kiknek a munkája vált népszerűvé az osztályban, mert ők több kártyát kaphatnak. A kártyákat hazavihetik.

A projektzáró workshopok

A projekt zárásaként egy tanítási órát arra szánok, hogy a tanulók, akik különféle munkákon dolgoztak, megoszthassák egymással a tapasztalataikat. A munka során ugyanis önkritikát gyakoroltak a tanulók, és felülbírálták saját döntésüket a projekt megválasztásával kapcsolatban. Ezeket a hasznos tapasztalatokat oszthatják meg egymással a workshopokon. Élek a szimuláció módszerével, és létrehozuk a mi mini, osztályon belüli workshopjainkat.

Mivel az itt leírt esetben 5. évfolyamon 6 különböző munkán dolgoztak (képregény, napló, divattervezés, újság, társasjáték, ppt), ezért 6 workshopra mehetnek ezen az órán. Előzőleg megbeszéljük, hogy kik vállalják a házigazda szerepét, és látják vendégül osztálytársaikat a tapasztalatok kicserélésére. Ezek a tanulók kártyákat kapnak, melyeken általam készített segítő szempontsor olvasható. (Például: Miért ajánlanátok másoknak, hogy képregényt rajzoljanak? Mit élveztetek legjobban a munka során? Milyen nehézségekbe ütköztetek?) Az osztály tagjai forgószínpadszerűen járnak a hat workshop között az én irányításommal, így 7 percük van egy asztalnál az eszmecserére. Ez idő alatt először a szakértők beszélnek, majd a vendégek tehetnek fel kérdéseket, és így alakul ki a párbeszéd.

Összegzés

A projektmódszernek ez a mindennapi gyakorlatban könnyen kivitelezhető módja a lehetőségek széles tárházát nyitja meg a tanítási órán.

Ha a tanulók szempontjából nézzük, nagyon hálásak érte, hogy ők választhatják ki, milyen projektmunkán dolgoznak. A másik fontos tényező, hogy együtt dolgozhatnak társaikkal. Mivel ezeken az órákon a projekteknek megfelelő ülésrendet alakítunk ki, így olyan osztálytársakkal ülhetnek és dolgozhatnak együtt, akikkel szívesen kooperálnak. Ez az összefogás növeli a munka hatékonyságát. Boldoggá teszi őket a bizalmunk, és növekszik az önbizalmuk azáltal, hogy képesek voltak saját munkadarabot létrehozni.

A saját tanári szempontom szerint így módon megőriztem azt, hogy a témát kiválasszam, és ezzel megfeleljek a tantárgyi követelményrendszernek, valamint átadom a szükséges, előírt tudást. Elvégzem a szükséges készségfejlesztést, ezzel a módszerrel még egyénre szabotabban, mint más esetekben. Magas osztálylétszám mellett is jut időm arra, hogy egyenként beszéljek minden egyes tanulóval, projektpárral, mert az óra második részében önállóan dolgoznak, és én mindenkit felkereshetek, hogy figyeljem a munkájuk irányát, segíthessem ötleteik megvalósítását vagy éppen nehézségeik megoldását. Gyakran csak arra van szükség, hogy valakinek büszkén megmutathassák már a tevékenység során, hogy éppen min dolgoznak.

Összegezve: számomra a legnagyobb előny, hogy a tanulók örömmel jönnek az órára, és motiváltak állnak az aktuális téma feldolgozásához, és ezt a motiváltságot a nagyobb téma feldolgozása során végig megőrzik. E mellett megvalósul az az igényem, hogy diákjaim el-sajátítsák és kellő mértékben rögzítsék is az aktuális tananyagot. E két tényező mellett pedig olyan szerteágazó ismeret birtokába jussanak a tevékenység, valamint a projektbemutató során, amely lehetetlen lenne az ő különböző személyiségük és érdeklődési körük kibontakoztatása nélkül. E három tényező együtt győz meg engem arról, hogy lehetőséget kell biztosítsak tanulóimnak a projektmódszer alkalmazására a mindennapi iskolai életük során.

Irodalom

- Bernáth Magdolna – Lénárd Judit – Patonainé Kökényesi Katalin 2017: *Sokszíniű irodalom 5. tankönyv*. Szeged: Mozaik.
- Bernáth Magdolna – Lénárd Judit – Patonainé Kökényesi Katalin 2017: *Tanmenetjavaslat a Sokszíniű irodalom 5. tankönyv és munkafüzetéhez*. Szeged: Mozaik.
- Hatch, R. W. 1921: Dangers and difficulties of the project method and how to overcome them: Student reactions to the project method. *Teachers College Record Volume 22* 4, 306–310.
- Hunya Márta 2009: Projektmódszer a 21. században I. *Új Pedagógiai Szemle* 11. 75–96. URL: http://folyoiratok.ofi.hu/sites/default/files/article_attachments/upsz_2009_11_08.pdf Utolsó letöltés: 2019. 03. 12.
- Kilpatrick, W. H. 1918: *The project method*. *Teachers College Record*, 19, 319–335.

Optional projects in everyday practice

The use of the project method goes far back. Eventough there are a wide range of international and hungarian studies about the project method, it hasn't made it's way into the the everyday practice of the hungarian schools.

In my study, I'm writing about my own journey with using this method from first trying it, through it's difficulties, to my experiences in Finland and the United States. Besides all this I show you how I use this method in literature classes. I discuss my observations which I gathered from my students work.